

'Ecce homo' o ciència de la crucifixió

Martí Domínguez

Un reportatge recent de la BBC sobre la mort de Crist ha molestat els catòlics. Segons l'lic a la premsa, els teòlegs critiquen la reinvençió de la narració bíblica, i molt especialment la proposta d'una nova variant en la crucifixió, segons la qual Crist morí clavat pels braços, però en posició fetal. Aquesta variant es basa en el descobriment d'un esquelet crucificat pel voltant de Jerusalem i, segons els guionistes, aquesta mort resultaria molt més "autèntica i humana", ja que l'agonia de l'ajusticiat no seria tan llarga, perquè moriria d'asfíxia (a causa de la tensió sobre els pectorals i abdominals exercida pel propi pes).

La veritat és que des d'antic el cos crucificat de Jesús ha produït un gavadal de preguntes sense contestar. Mary Roach, en el seu singular llibre *Fiambres. La fascinante vida de los cadáveres* (Biblioteca Maledicta), dedica tot un llarg capítol (adientment titulat "El Santo Cadáver"), a estudiar les diverses propostes de crucifixió. Especialment, se centra en el treball del cirurgià Pierre Barbet, autor d'un estrambòtic llibre titulat *A doctor at Calvary: The Passion of Our Lord Jesus Christ as Described by a Surgeon*, on explica

un seguit d'experiments que va realitzar "durant tretze anys que va viure en estret contacte amb cadàvers". Entre les moltes qüestions que es planteja aquest autor, hi ha la de la posició de Crist a la creu, i com és que, si tot el pes del cos penjava de les seues palmes, no es varen esgarrar. Per a resoldre el dilema, Barbet va fer l'experiment següent: "Després d'amputar-li dos terços de braç a un home fornit, li vaig entravessar la palma amb un clau d'un centímetre de secció quadrada (el clau de la Passió) [...] Vaig penjar amb suavitat un pes de quaranta-cinc quilograms del colze (la meitat del pes aproximat d'un home de metre vuitanta). A continuació vaig donar una espenta i vaig veure que el clau lliscava fora de la palma entre els ossos metacarpians i provocava un gran esquinçament."

Segons Pierre Barbet, Crist tampoc no va ser penjat de les palmes de les mans, almenys en la postura que reclamen els ortodoxos, sinó possiblement dels avantbraços. És clar que si al final la posició fetal guanya adeptes, això faria miques tota la iconografia de la Passió, tots els *Ecce homo*, des de Cimabue i Giotto fins a Velázquez. Jesús no estava dret a la

creu, mostrant el seu cos musculós i prim, sinó mig ajupit, en una positura molt menys elegant i masculina. I això presenta un problema, perquè l'*Ecce homo* no sols ha interessat els pintors com a fill de Déu, sinó com a model d'home, i en aquell cos en tensió, maltractat i al mateix temps tortuosament distingit, hi han posat tot el seu tremp per fer-lo viril i gens efeminat. Alguns pintors han anat més lluny i, com explica Leo Steinberg a *The sexuality of Christ in Renaissance Art and in Modern Oblivion*, han especulat sobre la possibilitat que tinguera durant els seus darrers moments una erecció. Pintors com Ìmaerten van Heemskerck (a *Ecce Homo*, c. 1550), o com Jacques Delanges (c. 1615) i Willem Key (c. 1530), a les seues *Pietà*, o com Ludwig Krug (c. 1520), en un sorprenent gravat, han fet propostes tan cridaneres com

agosarades i, a parer d'alguns, sacrílegues i de mal gust. Alguns altres artistes no han estat tan explícits, però tot i això han jugat amb les formes del falderet que recobreix el sexe de Crist, amb uns arabescs flamejants i victoriosos veritablement suggeridors, com en la monumental *Crucifixió* de Cranach (1503), o el *Crist en la Creu* de Dürer (1505).

Potser d'ací a uns anys la BBC tractarà d'aquest tema i tornarem a la polèmica. Els guionistes del reportatge explicaran que aquesta –la possible erecció de Crist– no sols era freqüent entre els ajusticiats, sinó que en aquest cas és un símbol fàl·lic del poder diví, o alguna cosa d'aquest color. Compat i debatut, aquest és un món tan estrany com fascinant. I més durant els dies de Pasqua de Resurrecció. Només cal veure alguna processó... No us sembla?

